Poštarina plaćena u gotovom

VJESNIK ĐAKOVAČKE BISKUPIJE

God. VII. Đakovo, studeni 1954. Broj 11

SALAMON

Kad su židovski hodočasnici, nakon duga i naporna putovanja, konačno dosegli vrh Maslinske gore, pucao im je odande prekrasan pogled na Jeruzalem i na njegov divni hram, koji je sav blještao od ljepote na sjajnim sunčanim zrakama, i budio u dušama hodočasnika čuvstva divljenja, oduševljenja i zanosa. Oni bi se bacali na tle, ljubili posvećenu zemlju svoje Domovine, širili ruke prema nebu u znak veselja i zahvalnosti, a iz usta su im navirale riječi Psalma: „Obradovah se, kad mi rekoše: — Idemo u dom Gospodnji! Evo već stoje noge naše na vratima tvojim, Jeruzaleme! Jeruzaleme, ti si sagrađen kao grad, gdje se svi sastaju. Plemena putuju tamo, plemena Gospodnja". (Ps. 121, 1 - 4).

Tako su se vladali hodočasnici, kad su ugledali hram! Ali šta je bila ljepota te veličanstvene građevine, prema ljepoti d u š e i života onoga, koji je tu građevinu zamislio i priveo njezine nacrte u stvarnost!

Salamon je uistinu ličnost pred kojom se čovjek mora baciti na koljena u punom udivljenju za svu onu veličinu, koju je u sebi nosio — dakako kao odraz opet jedne druge veličine, ali na što je on, nažalost, s vremenom zaboravio.

Rodio se u vrijeme, kad se slegla najcrnja ofera Davidova života, pa mu je zato i otac dao ime Salamon, što znači: Čovjek mira; a Bog mu daje još jedno ime, po čemu se vidi, da je uistinu to dijete opet donijelo u kuću Davidovu posvemašnje Božje oproštenje, Jedidja, što znači **Miljenik Gospodnji.**

Došao je vrlo mlad na prijestolje. Srce mu je bilo puno tjeskobe, kako će moći upravljati na dobro svoga naroda, pa je zatražio od Gospodina Boga, da mu dadne s r c e r a z u m n o. I Gospodin mu je dao **mudrost**, *kakvu nijedan čovjek nije imao do njega, niti poslije njega. Ta mudrost je udivljavala ljude i punila ih svetim strahopoštovanjem pred njegovom pravednošću i njegovim znanjem.*

Sirah ovako crta njegov lik: Salamon je bio kralj u mirna vremena, kad mu je Bog pribavio mir unaokolo, da podigne kuću imenu njegovu i osnuje svetište za sva vremena. Kako si mudar bio već u mladosti svojoj! Bio si pun razboritosti kao rijeka. Duh je tvoj obuhvatao zemlju. Ti si je napunio pričama tajanstvenim. Do najdaljih otoka prodrlo je ime tvoje. Bio si obljubljen poradi mira svojega. Poradi tvojih pjesama, priča, slika i izlaganja divile su se tebi sve zemlje. Nosio si naslov najčasniji, što se imenuje u Izraelu" (Eccli 47, 13—18).

Tako govori o tome čovjeku sam Duh Sveti! Da li je to bila njegova sreća? Biti nosilac takvih obećanja! Biti nosilac takve veličine! Biti nosilac tolikoga udivljenja! Ne nameću li se i nama i nehotice u pamet riječi, koje je izgovorila Kraljica od Sabe: „Sretni ljudi tvoji, sretne sluge tvoje, što uvijek stoje pred tobom i slušaju mudrost tvoju!?"

Salamon! To je pojam! Pojam vrhunca čovječjeg dostignuća sreće u mudrosti, bogatstvu, časti, slavi i uživanju!

No, da bi to moglo ostati do kraja, Salamon se uvijek trebao držati naputka svoga oca, kojeg mu je dao na koncu života: „A ti, sine moj Salamone, drži s Bogom oca svojega i služi mu cijelim srcem i dušom dragovoljnom, jer Gospod ispituje sva srca i zna svaku pomisao i želju! Ako ustražiš njega, on će dati, da ga nađeš, ako li ga ostaviš, odbacit će te zauvijek" (1 Par 28, 9—10).

*

„Nad vodama babilonskim sjedili smo i plakali spominjući se Siona. O vrbe smo vješali harfe svoje. Ah, ondje su iskali od nas oni, koji nas zarobiše, da pjevamo, koji nas oboriše, da se veselimo. Pjevajte nam pjesmu sionsku" (Ps 136, 1—3).

Tako su jadikovali i bugarili Židovi u babilonskom sužanjstvu, kad im je srce i cijelu dušu ispunio čemer i gorčina prognaničkog života i sjećanje na ljepotu prošlih dana slobode, veličine, ljepote i vjerskih blagdana. I taj jad za izgubljenom veličinom i izgubljenom slobodom naprostoje paralizirao cijeli njihov život. Kako bi mogli pjevati, veseliti se, svirati, kad se sjete ruševina svoga divnoga i velebnoga hrama, gdje sada sve vrvi od gamadi i divljine!

Nije li nama tako slično pri duši, kada promatramo ruševine jednog veličanstvenog čovjeka— Salamona!? Ruka se trese, srce drhće od sto groznica, dušu ispunja nepojmljiv strah od sudbine, koja je zadesila Salamona! Čovjek se pita, da li je to moguće, pa se u prvi mah tješi, da sanja, da se vara, da to nije ista osoba, da su ti glasovi o njemu obična kleveta ljudske zlobe i pokvarenosti! Ali ne nažalost nije! O, kamo sreće, da je Sirah mogao završiti svoj izvještaj o Salamonu pred poviješću s onim riječima koje smo našli. Ali on nastavlja neumoljivo dalje „Ti si gomilao zlato kao željezo i umnožavao si srebro kao olovo. Predavao si bokove svoje ženama i pustio si da one vladaju nad tijelom tvojim. Nanio si gubu na slavu svoju i obeščastio si pleme svoje. Tako si nanio gnjev i jad na djecu svoju poradi ludosti svoje. Vlast se je rascjepila". (Eccli 47, 18,—21).

Kako je moglo doći do tako strašnoga pada? Tu se nije radilo o pojedinačnom grijehu, kao što je to bio slučaj kod Davida, koji će Gospodin Bog brzo oprostiti, kad ga izbriše rijeka suza pokajnica, nego se tu radilo o iskvarenosti srca — **depravatum est cor eius per mulieres!** *(3 Reg. 11,4). Tu su se nizali grijesi za grijesima... sve veći, sve mnogobrojniji, sve trajniji, sve ukorjenjeniji...*

Salamon! Čovjek mira! Salamon! Miljenik Gospodnji! Salamon! Divljenje sviju ljudi! Salamon! Vrhunac dostignuća ljudske sreće! Salamon! Propala sva ta veličina! Treba samo otvoriti sveto Pismo, pa čitati, kako sada Bog govori o njemu. kada najavljuje njegovu propast... Kakva sramota za njega, kakva šteta za narod!?... Super flumina...

Gdje je tome bio uzrok? Da li u nemirnoj krvi, koju je naslijedio od svog oca i majke? Da li u taštini, koja se porodila, kada su ga drugi slavili? Da li u blizini grešne prigode, od koje nisu ni drugi, ni on bježali, jer su mislili, da ona tu ne postoji, niti čak može postojati, kad je veličina tako velika, a slabost tako skrivana? Da li u želji za nekom intimnošću, jer niti on nije mogao biti neprestano samo idol, kojemu se klanja, nego i čovjek, koji voli osjetiti pokraj sebe srce, koje ga razumije? Gdje je ta pukotina od koje je nastao ponor, u koji se strmoglavlja sva veličina toga čovjeka?

To nije važno! Važno je samo jedno, da nitko ne pođe od nas tim putem! Nemoj se pouzdavati u svetost svoga života; niti u mudrost, kojoj se možda drugi dive, niti u položaj, koji zauzimaš; niti u životnu mudrost, kojom savjete dijeliš drugima! Jedino na što smiješ i moraš računati to je s l a b o s t!

*

Kad su se Židovi vratili iz babilonskog sužanjstva, opet su stali graditi novi hram. Od starijih svećenika, levita i obiteljskih glavara, koji su vidjeli prijašnji hram, mnogi udariše u glasan plač kad se pred njihovim očima postavljao temelj ovome hramu. (1 Esdr 3,12).

Kakav je život provodio Salamon dalje? Da li se obratio i pokajao? Da li je Bog s njegovim životom mogao dalje izgraditi kakav hram, nad kojim bi doduše mogli zaplakati, kad se sjetimo, kakav je nekada bio, ali, da li je bio barem hram? Da li je to neki znak pokajanja, što nam govori: „Taština nad taštinama i sve je taština!"

Ne znamo! Sveto je Pismo zaogrnulo velom upitnika konačni njegov udes. Zar slučajno? Tko bi se to usudio i pomisliti!

Taj veliki zagonetni upitnik je za nas najjasnija i najkrvavija opomena: Nec Salamone sapientior!

Foecundatio artificialis

1. Ako pogledamo u starije moraliste, moramo priznati, da o tom predmetu ne pišu...problem je naime relativno n o v.

Bit problema. — Sama priroda nam kaže, a Sveto nam Pismo to izričito potvrđuje, da je za p r o k r e a c i j u novog čovječjeg bića potrebno

da dvoje zakonitih bračnih drugova fiant una caro.

Gdje je nemoguće da se to postigne, n. pr. in casu impotentiae, brak ne stoji.

2. Međutim u novije doba nastalo je pitanje, da li se može medicinskom vještinom nadoknaditi maritalna kopula u svrhu, da i bez ove žena postane ipak majkom.

U tome leži bit pitanja.

3. Pa zašto stari moralisti nijesu postavljali ovog pitanja? Jer su tada ljudi bili prirodniji i nikome nije ni došla misao, da fekundira ljudskom vještinom nijemu životinju, a kamo li ljudsko biće.

4. *Historijski pregled.* — Prvi eksperiment fekundacije životinje izvršio je 1767 glasoviti profesor prirodnih nauka u Paviji Lazar Spallanzani, koji je bio uostalom — što ne znaju svi — svećenik.

5. Za svoje eksperimentacije, kod kojih je proučavao način oplođivanja, pomiješao je muško sjeme životinje cum ovulo feminae iste vrste, i stvar je uspjela...sine coitu.

Dok su pokusi ostali na području zoologije, mogli su biti ne samo interesantni za studij, nego i korisni za praktično množenje životinja; moraliste do tada nijesu imali razloga, da se ex professo zanimaju za tu stvar, jer životinja nije subjectum ethicae.

Aktualno je postalo pitanje za teologa istom tada, kad se je prenio taj eksperiment na — čovjeka.

Prvi koji je to učinio, bio je Englez dr. Hunter; taj je liječnik u jednom slučaju, gdje je imao muž abnormalni organ, radi čega nije moglo doći do normalne fekundacije, štrcaljkom ubrizgao muško sjeme u vaginu žene, koja je time postala trudna.

6. Zatim se neko vrijeme o toj stvari malo ili ništa govorilo. Metodu je počeo širiti 1838 dr. Girauld, ali pokusi su bili relativno rijetki.— Predmet se smatrao više kao pitanje teorije nego prakse.

Uostalom je jasno, da preogromna većina bračnih drugova, budući općenito još normalna, nije tražila artificijalnu fekundaciju, kod koje bi se čak moralo odreći intimiteta, te ugodnosti bračnog akta.

7. Do godine 1927 literatura registrira svega 88 slučajeva artificijalne fekundacije, od kojih je bilo 33 s pozitivnim uspjehom.

Ali nešto prije drugog svjetskog rata metoda se počela više širiti, i to dakako u Americi, gdje tehnika dominira nad abstraktnim studijem. Godine 1941 javljaju Seymour i Koerner pa, su registrirali 9580 slučajeva, i to sa 97%(?) pozitivnih rezultata.

8. Praktični Amerikanci bili su udesili već prave „banke“ virilnih sredstava, kao neke prodavaonice sjemena, da bi time doskočili nedostacima sterilnih muževa; kao što ima u klinikama davalaca krvi, tako se organizirao analogni postupak davalaca spermatis ili „inseminatora“...dakako da na taj način majka ne zna, tko je otac njenog djeteta.

9. S nemalo zanimanja bi prenesena metoda iz Amerike u Englesku, jer danas Engleska, baš obratno nego pred 200 godina, importira kojekakve ideje preko velike vode.

Spočetka su se Englezi oduševljavali za stvar..., ali naskoro je došlo do reakcije; u samom se parlamentu tražilo, neka vlada suzbije te metode, jer se one protive čovječanskim osjećajima i kršćanskim tradicijama engleske psihe.

U Njemačkoj, osobito za vrijeme „Trećeg Rajha“, gdje se širio materijalistički „rasizam“, prakticirali su često artificijalnu fekundaciju, i to sa sjemenom muškarca, koji nije bračni drug, i dakako majci nepoznat.

11. Nije čudno, da se metoda preselila i u druge zemlje, i da su počeli prakticirati vještačku fekundaciju i na bračnim ženama, kojima je bio *muž* iz tog ili onog razloga sterilan..., ali, muž videći, da žena želi dijete, pristao je katkada, da mu medicina fekundira ženu artificialiter, te je kazao: dijete će biti u neku ruku i moje, jer sam dao pristanak...

12. Pored toga ima i čudnih žena, koje „perhoresciraju“ intimni odnošaj sa mužem; a unatoč toga osjećaju živo instinkt za materinstvom, te žele na svaki način postati majke, ali bez ikakvog veneričnog užitka sa mužem...

13. Biolozi i medicinari, u koliko su smatrali čovjeka samo višim „organskim“ bićem, vršili su sve topogledne prakse, kao da se radi o pokusima u flori ili fauni.

14. Ali čitatelj, već iz ovog kratkog sažetog historijskog pregleda nekako prirodno osjeća, da tu nešto ipak nije u redu, pa makar uspjesi bili često i pozitivni.

To ti je kao kod nekih prevara: mogu biti izvršene na rafiniran način, tako da se na njih ljudski zakon ne može primijeniti, ali zdrav ljudski razum kaže: ipak postoji prevara.

15. *Teološki aspekt.* — Stoga nije čudno, da su se morali pozabaviti ovim problemom i teolozi; tim više što se radi o vrlo delikatnoj

stvari, naime o postanku novog čovječjeg bića i o njegovom zakonskom statusu.

Već je apriori jasno, da ako sjeme nije od bračnog druga, dijete ostaje vanbračno: kao takvog osjećat će ga majka, kao na takvog gledat će bračni drug, čak i u slučaju, ako je bio dao svoj pristanak.

16. Javno-službeno zauzela je Crkva stanovište, nakon što su moraliste o tim stvarima dulje vremena literarno raspravljali, dekretom Sv. Oficija od 24. marta 1897:

„Proposito dubio: an admitti possit artificialis mulieris foecundatio?.....omnibus diligentissimo examine perpensis, praehabitoque DD. Consultorum voto,...iidem E.mi Cardinales respondendum mandarunt: NON LICERE.“

17. Time je bilo dato teolozima uputstvo, da se moraju držati u tom škakljivom pitanju prohibitivnog pravca.

18. *Teološke diskusije.* — Ali kao obično, kad iziđe kakav kratko formulirani dekret, teolozi proučavaju, i to opravdano, koji su razlozi rukovodili Kongregaciju, da je izdala dekret, i to baš u ovoj ili onoj formulaciji... pa i župnik u propovijedi ne kaže samo: „u petak je nemrs“, nego tumači vjernicima, zašto je Crkva baš petak odredila kao dan nekog samoodricanja.

19. Nekima, kojima je više stalo do rase, nego do morala, izgledala je decizija Kongregacije odviše stroga; pri tome zaboravljaju, da je najbolje sredstvo za usavršavanje rase (ako smijemo upotrijebiti taj izraz) poštivanje prirode i vječnih moralnih načela.

20. I onom čitatelju, koji se nije naročito specijalizirao za moralnu teologiju, nametnut će se već spontano pitanje: pa kako dolazi medicinski vještak do sperme, da je može ubrizgati u vaginu?

21. Najjednostavniji, ali ujedno i najnemoralniji, način doći do sperme, jest masturbacija.

I svakako je imao pred očima baš ovu činjenicu Sv. Oficij, kad je pred više od 50 godina, u pitanju vještačke fekundacije, decidirano odgovorio: „non licere“, koji je odgovor potvrdio sam Papa Leo XIII; poznat je naime aksijom: „non sunt facienda mala, ut eveniant bona.“

Do sada opisani način označili su teolozi kao „foecundatio artificialis stricte et proprie dicta“ (cf. Coronata, Compendium Juris Canonici III n. 1078., Taurini 1949).

Svi su teolozi dakako saglasni, da je taj oblik fekundacije zabranjen.

22. Međutim nastalo je pitanje, da li se smije tolerirati „foecundatio artificialis late sumpta vel improprie dicta“; kod ove se suponira, da je bila izvršena copula conjugalis na prirodni način; ali da treba radi izvjesnih defekata, koji otežavaju fekundaciju, sam akt potpomoći time, da se uporabom štrcaljke ili drugim sredstvima uvede sperma u nutrinu žene.

Na ovo pitanje daje jasan odgovor najnovije izdanje Mausbachove moralke: „Etwas anderes als die künstliche Befruchtung ist die Beförderung des semen an sein Ziel, wenn es sich schon intra vaginam befindet. Sie ist eine erlaubte Unterstützung der natürlichen Befruchtung und darum erlaubt.“ (Mausbach-Ermecke, Katholische Moraltheologie, Münster, 1953, 118)

23. Napokon nasta pitanje, da li može liječnik ope instumenti izvaditi sperma ex testiculis, što dakako u sebi ne sadržava masturbacije.

24. Iskreno moramo priznati, da su ta pitanja delikatna, te nas ne iznenađuje, ako se katkada i među samim teolozima o njima diskutira.

25. Nije naime uvijek najlakše sa svom jasnoćom tvrditi, da je neki čin intrinsece malus, premda nam je jasno, da je taj čin u svakom pogledu ne samo neestetičan, nego i nečastan...; napokon, etika i estetika su dva veoma različna područja; nije sve što se smatra neestetičnim već po sebi nemoralan čin.

26. Kadgod čin nije intrinsece malus, ne možemo tvrditi, da je u svakom slučaju apsolutno zabranjen... Mi smo katolici tako sretni, da, ako literarna diskusija ne dovede do jasnoće, onda najviša crkvena vlast dade svoja precizna rješenja.

27. *Alokucija Pija XII.* I u našem je pitanju sam poglavar katoličke Crkve, Papa Pio XII., smatrao shodnim, da dadne u alokuciji, što ju je držao u rujnu 1949 katoličkim liječnicima, autoritativna razjašnjenja.

Poznato je, da najviša vlast u Crkvi daje mjerodavne izjave samo tada, kad valja dovršiti neku literarnu diskusiju i precizirati obvezatno stanovište.

28. Sveti Otac Papa izrazio se o problemu, pred doista pozvanom publikom, jasno, ali dakako i oprezno, kako to iziskuje delikatnost postavljenog problema.

Nastojat ćemo, da ovdje navedemo njegove glavne misli:

I. Vještačka fekundacija izvan braka u svakom je slučaju nemoralna.

II. Vještačka fekundacija bračne žene sa sjemenom treće (obično nepoznate osobe) mora se bezuslovno osuditi.

A šta da držimo o

III. vještačkoj fekundaciji žene sjemenom zakonitog bračnog druga?

29. Tu valja postupati o p r e z n o; dakle

a) ako bračni drugovi traže vještačko oplođenje radi impedimenta i m p o t e n t i a e, valja naglasiti, da se ovim sredstvom ne može konvalidirati brak, quia impotentia matrimonium ipso n a t u r a e jure dirimit. (Can 1063 § 1). Protiv prirode uzalud svaka ljudska vještina;

b) nikada se ne smije upotrijebiti za fecundatio artificialis sperma izvađena iz muža per actum contra naturam.

30. Ova su načela jasna i izvan diskusije..., moći će amo-tamo još nastati pitanje, je li „taj" ili „onaj" čin sam po sebi contra naturam; n. pr. je li contra naturam extrahere ex testiculis semen virile, što se uostalom zbiva bez spolne draži?

Eto, tu nije isključeno, da će jedni kazati, da to j e s t protuprirodno; a drugi, da taj postupak n i j e manifeste contra naturam.

31. Ali i kad bi se dokazalo, da takva extractio seminis nije contra naturam, ostaje još otvoreno važno, štaviše, najvažnije pitanje, an sit licitum tale semen, obtentum extra copulam, injicere in vaginam uxoris?

32. *Opreznost auktorâ.* Ima auktora, koji - iako sa jakom reservom - misle, da ovaj postupak ne bi bio zabranjen; tako piše Vermeersch, *De castitate* (Romae 1919) pod br. 241: „haec ratio foecundationis artificialis damnanda non v i d e t u r cum sine ullo abusu venereo, i.e. sine ulla sexuali commotione, finem matrimonii procuret."

33. Taj inače veoma ugledni pisac imao je dakle pred očima primarnu svrhu braka, procreationem prolis, koja bi se postigla pomoću metode, koja se njemu ne čini protuprirodnom.

Međutim, u jednom od najnovijih stručnih djela o tom pitanju, što ga je izdao *Boschi* S.J. (Nuove questioni matrimoniali, Marietti 1952, str. 337) vidimo, da se naglašava baš protivno mišljenje: „ci pare cosa ormai chiara.... c h e n o n s i p u ò o r m a i s o s t e n e r e l'opinione fin' ora tenuta da alcuni moralisti, che sia lecita la fecondazione artificiale con sperma procurato mediante la puntura della coda dell' epididimo o del dotto deferente..."

34. Jedna od najnovijih moralno-teoloških knjiga, koja mi je bila pristupačna, jest: Piscetta-Gennaro, *Sommario di Teologia Morale* (Torino 1952); glede procedure, o kojoj pišemo, izražava se „oprezno", da je licita, saltem in multorum sententia, dummodo agatur de matrimonio valido, foecundatio naturali modo fieri nequeat et mutuus adsit conjugum consensus" (n. 1017).

35. Tu bih pak želio spomenuti, da mi je n e m o g u ć e kontrolirati, je li spomenuta sententia doista sententia „multorum", budući da nemam pri ruci novije literature (osim citirane).

36. Ali bez obzira na to, slutim, da će gdjekoji čitatelj kazati: pa ovdje izgleda, da nijesu ni sami m o r a l i s t i jedinstvenog mišljenja!

Jest, ali čovjeka, koji često prevrće po moralno-teološkim knjigama, to ne će iznenaditi, jer će i u sto drugih slučajeva naći, da je i ova i ona sententia „probabilis".

37. A što kaže p i s a c č l a n k a?

Pisac članka nije kompetentan, da riješi u nekoliko redaka problem, koji zadaje i biolozima i teolozima često velike glavobolje.

Ima doduše katkada ljudi, koji na apodiktični način ustvrde *svoje* mnijenje, te drže da je time problem riješen.., „a drugi ne znaju ništa"; to je svakako najkraći put, ali je li i najbolji ???

38. Međutim, ako je poniznost i opreznots preporučljiva, što više potrebna u svagdanjem životu, mislimo, da nas moraju te kreposti pratiti i u teološkim diskusijama; ne će to biti zgorega!

39. Quibus praemissis, budi i piscu članka dopušteno izložiti svoje mnijenje u tom delikatnom predmetu.

Da možemo lakše shvatiti postavljeni problem, moramo se vratiti k prvoj stranici *Svetog Pisma.*

Odmah u početku vidimo, da je Bog ustanovio monogamičnu bračnu vezu, stvorivši samo jednog Adama, i samo jednu Evu.

Ovom je paru naredio, neka napune zemlju; crescite et multiplicamini, radjajući djecu.

40. *„Jednotjelesnost"* (*una caro*). A kako se rađaju djeca, to čitamo isto tako na prvoj stranici Biblije: „erunt duo in carne una"; te riječi Geneze opetuje Krist Gospodin: „i dvoje će biti j e d n o tijelo" (Matth 19,5).

Ta k o p u l a c i j a dvaju u j e d n o tijelo jest p r i r o d n i preduvjet za postignuće primarne svrhe ženidbe: a to je procreatio prolis. Baš ta kopulacija čini, da bude matrimonium „consummatum", koji ne može nijedna vlast na zemlji razriješiti.

41. Hiljade generacija su rađale i rađaju djecu posvema prirodnim načinom stupajući dvoje u jedno tijelo.

Ovom bračnom zagrljaju dala je priroda posebnu delektaciju, da bi supružnike privukla k vršenju čina, koji je po prirodi određen za sačuvanje ljudskoga roda.

42. Pri tome ne smijemo zaboraviti, da je brak nešto mnogo više nego samo momentano fizijološko spajanje! Brakom se vežu i spajaju duše, i to prije i čvršće nego tjelesa; do te veze se dolazi ne nestalnom težnjom osjetila ili duhova, nego promišljenom i čvrstom odlukom obojice" (Casti connubii).

Brak je po Božjoj odredbi sveta i nepovrediva veza; i baš to ga „čini posve različitim od veze među životinjama, koja nastaje samo prirodnim slijepim nagonom" (Casti connubii).

43. Stoga ne smijemo u problemu vještačke fekundacije previše argumentirati s analogijom ex... zoologia, „jer čovjek nadilazi sva ostala vidljiva stvorenja već samim odličjem razumne prirode" (Casti connubii).

44. Djeca nijesu dakle samo plod fizijološkog spajanja dviju seksualno različitih osoba; djeca moraju biti nešto više!! Ona su plod istinite kršćanske ljubavi; „ženidbeni drugovi", (uči Pio XI. u Casti connubii) „moraju biti združeni posebnom i nekom svetom i čistom ljubavlju; da se ne ljube kao preljubnici, nego kao što je Krist ljubio Crkvu..."

45. Brak nije samo ustanova za pravilno rađanje i odgajanje potomstva, nego je doživotna zajednica, drugovanje, društvo; brak znači najintimnije prijateljstvo muža i žene. Rađanje djece jest bez sumnje primarna svrha braka, ali time još daleko nije iscrpljen bračni život.

46. Kad se od ovog visokog gledanja na brak moramo sada opet povratiti k problemu umjetne fekundacije, čini nam se, kao da smo iz prekrasnog parka stupili na prašnu cestu!

Mjesto zagrljaja sakramentalno posvećene bračne ljubavi, vidiš tu prozaičnu operaciju s pincetama i štrcaljkama... i za novac kupljeno čovječje sjeme, kao da kupuješ sjeme od repe za svoju njivu! Ima li tu nježnosti?

Klasičnim riječima kaže Pijo XII, da ne smijemo promjeniti domaće ognjište, to svetište familije, u obični biološki laboratorij: „ridurre la coabitazione dei coniugi e l' atto conjugale ad una pura funzione organica per la trasmissione dei germi sarebbe come convertire il focolare domestico, santuario della famiglia, in un semplice laboratorio biologico." (Alokucija katoličkim primaljama održana 29 oktobra 1951, AAS 1951, 850)

47. Slijedi li iz toga, da pisac ovih redaka bezuslovno odklanja vještačku fekundaciju? Ne, ali ne mogu nikako, da se za nju oduševim, jer se jasno protivi prirodnom principu „jednotjelesnosti" bračnog čina.

Ipak u onim slučajevima, gdje sententia solide probabilis dopušta takvu fekundaciju, ne bih se nikako usudio nekomu je zabraniti; čak ni tada ne, kad se osobno ne bih slagao s dotičnom sentencijom, quia confessarius est judex peccatorum, non vero opinionum (cf. s. Alphons., *Theol. Mor.* VI, 604).

48. Ali način, kako se de facto vrši foecundatio artificialis, u premnogim je slučajevima nemoralan. Dijete nije više plod nježne bračne ljubavi, nego produkt sperme, koja se naruči kao tablete iz apoteke...,a čija je sperma? Nepoznatog inseminatora... majka ne će nikada poznati „sjemenodavaoca", dijete ne će nikada znati tko mu je otac.

49. Inseminator može biti fizički jak i zdrav (to će obično biti!), a kakva je njegova psiha?

Ako u jednom gradu ima više žena, koje naruče sperma kod iste „banke", to će biti po ulicama polubraće, gdje jedno ne će slutiti o drugome.

50. Za obitelj se traži očinsko srce, a ne samo semen virile.

Vrlo umjesne su dakle riječi, što ih je izrekao u svom referatu na bečkoj „Seelsorgetagung" 1948. P. Heinzel: „Das Urteil der Natur und der Kirche über diese Art der Befruchtung muss negativ sein; auch das natürliche Volksempfinden wehrt sich dagegen; abgesehen von den juristischen Schwierigkeiten, ob man den Samenspender wirklich Vater nennen könne, fehlt vor allem die Liebe. Aus dem beglückenden Erlebnis des ehelichen Einswerdens ist ein kaltes Rechtsverhältnis geworden" (Ehe und Familie 30, Herder 1948) ..., a i taj hladni „pravni" odnos praktično svršava, čim je ženska platila honorar za „operaciju" i za sjeme nepoznatog muškarca.

41. Ako je u svoje vrijeme Rousseau kazao odviše radikalno: „natrag k prirodi", moramo mi danas naglasiti: natrag k prirodi, kako nam je otkriva zdrav razum i objava Božja.

Confer: *Noldin*, De sexto n. 77 *Antonelli*, Medic. Pastor. (Roma 1920) II a. 856 — 862 *Prummer*, Theol. Mor. *III* n. 799 *Lehmkuhl*, Theol. Mor. *II* n. 1072 *Aertnis — Damen*, Theol. Mor. *II* n. 836

Haec doce et exhortare

(Nacrt za propovjedi o glavnim kršć istinama)

39. Roditelji — učitelji u obitelji.

Jedan pisac našeg vremena dao je slijedeću izjavu: „Moju vjeru nisu sačuvala predavanja učenih sveučilišnih profesora, nego brižljive i vjerne riječi mojih dragih roditelja. Oni su mi bili najbolji učitelji i njima moram zahvaliti, što sam ostao dobar čovjek i dobar katolik.“

Dali ste krstiti svoje dijete. Ono je krštenjem postalo djetetom Božjim. I kad su vam donijeli to malo dijete s krštenja, donijeli su vam ujedno i poruku samoga Gospodina Boga... Ovo dijete nije sad samo vaše. Ono je postalo i mojim djetetom. Posinio sam ga i učinio baštinikom neba. Predajem ga vama, da ga u moje ime čuvate i uzgajate. — Ne ćemo se oglušiti na sveti poziv Božji! Ne! Ne ćemo! Ne smijemo!

Ali kako? Nemojte reći: Moje dijete ide na vjeronauk, ide i u crkvu, sluša propovijedi... U povijesti Crkve postavljali su kršćanski roditelji, napose kršćanske majke, prve početke vjerskog temelja u dječje srce. Zato to danas nije nikakva novost. Već u srednjem vijeku smatrala se roditeljska kuća prvom crkvom i prvom školom. Čak i jedan protestantski propovjednik morao je za vrijeme vjerskog raskola priznati, da su u ono vrijeme kršćanske majke bile „najotmeniji kućni župnici i biskupi“, po kojima se sačuvala vjera i Božje zapovjedi u obiteljima. Današnje obitelji ne smiju zaostati za njima, samo je pitanje: kako, kada, gdje?

1. Kada ću poučavati svoje dijete? — *Kada početi?* — Nakon dugih sedmica čekanja, za kojih ste se već često molili za svoje dijete i kod sv. Pričesti položili ga u ruke Prijatelja djece, da ga blagoslovi, nakon svega toga došao je mali crvić na svijet. Kroz sobu independent dršće u prvom plaču njegov glasić. Pružaju ga majci na prvi poljubac. Majko, u tom tihom i svetom času započinje vjerski odgoj tvoga djeteta. Stoga mu ti — ili otac — posvećenom vodom načini na čelu znak križa: „U ime Oca i Sina i Duha Svetoga. Amen. Dijete moje, kod tvoga dolaska na svijet neka te blagoslovi nebeski Otac i neka te čuva i brani na putu tvoga života!“

Kasnije, iako je mnogo posla, dobra majka, kojoj je važnije dijete od svakog drugog posla, naći će malo i za njega vremena. Ne treba mnogo, dosta je malo, ali često! I svaki dan!

2. Gdje ću poučavati svoje dijete? — Svagdje! ... U kući, na stanu, sigurno ima kakvo malo mjestance, gdje se osjećate, kako se ono kaže, kao kod kuće. Za stolom u kakvom malom kutiću ispod slike Srca Isusova ili Blažene Gospe.

Za lijepih dana, vi ćete biti sa svojom djecom u prirodi, na njivi. Kad promatramo Božju prirodu i upravo je doživljavamo, onda se lako govori o *stvaranju svijeta i čudesima Isusovim.* Božanski je naš Spasitelj najradije poučavao svoje učenike u prirodi.

Neki put pođite u crkvu. Poklonite se zajedno s djetetom Isusu u svetohraništu, a onda objasnite djetetu uređaj i ukras crkve. — Pokažite mu *svetohranište,* u kojem pod prilikama kruha prebiva Spasitelj, *oltar,* na kojem se On za nas svaki dan žrtvuje Ocu. Objasnite djetetu, čemu služi propovijedaonica, *krstionica i ispovijedaonica.* Pa slike, napose *križni put.* Dovedite dijete pred oltar, pokažite mu mjesto gdje ste se vjenčali, gdje ste dobili pravo, da mu budete roditelji. Po vašem pričanju, dijete mora steći posebno čuvstvo i osjećaj prema crkvi gdje su mu roditelji kršteni, primili prvu sv. Pričest, vjenčali se, gdje se je i ono samo krstilo.

3. Kako ću poučavati svoje dijete? — Prvo poukom. O tom je već bilo govora. Nemojte nikada, da to bude samo onako, iz glave. Vi morate u kući imati katekizam. I vi učite iz njega, da dijete možete lakše učiti. Pokazujte mu slike. Ako voli samo crtati, neka i ono samo nešto crta i iz vjeronauka (križ, oltar, krstionicu itd.), tako će mu se vjerske istine mnogo dublje zasjeći u dušu. Jedno od sredstava odgoja je i *pjesma.* Pjevajte djetetu i s djetetom naše stare crkvene pjesme. Bolje je, da se to nauči pjevati i da to pjeva, nego li kakve bečarce ili što slično.

4. Što ću poučavati svoje dijete? — Vaše dijete mora znati ove molitve: Oče naš, Zdravo Marijo Slava Ocu, Vjerovanje, Anđelu Čuvaru, Deset zapovijedi... Ne mora to dijete sve najednom naučiti. Ne smijete prerano mnogo tražiti od djeteta, da mu ne bi time omrznuli molitvu. Nije dosta, da dijete samo zna molitve, ono ih mora i razumjeti. Kod vjerovanja ono mora ne samo znati riječi, nego i sve ono, o čemu vjerovanje govori. Nadalje, kad već dijete bude išlo na vjeronauk, roditelji moraju podupirati rad vjeroučitelja. Ispitivati, ponovno tumačiti itd.

Iza pouke, ili bolje, zajedno s poukom, dajte dobar i svijetao primjer života. Ako toga nema, proći će vam sve riječi kao voda kroz rešeto... A sada na kraju..., pođite sa mnom na čas dva u — pakao! Slušajmo Emila Sandot-a!... Znate li, tko je to?... To je jedan francuski mladić, koji je u 18. godini života bio izveden pred sud. Ljudi su se zgražali nad mladim iskvarenim gangsterom, kojemu je iz očiju sijevala drzovita i uporna mržnja. Osuđen je na smrt, što je ubio jednu siromašnu udovicu i ukrao njezinih 10 franaka. Evo sad Sandot-a pred paklenim ždrijelom... Nije to njemu baš sasvim nov prizor,.. ta on je pakao doživljavao u svojoj roditeljskoj kući, na ulici i u razbojničkim gnijezdima... A sada gledajući svoju majku u kaljuži paklenske nesreće, slučajući ogavne psovke s njenih usana — veli joj:... „To si radila u životu — ali ćeš patiti kroz svu vječnost... Pila si, psovala si, bludno se povlačila s najvećim lopovima. Nikada u životu nisi mi otkrila Srce Božje... Slala si me krasti i varati. Da noću preskačem u vrtove i magazine. Da danju džeparim i ludujem s lopovima... Gori prokleta mati i da ne izgoriš nikada! I ti, oče, prokleta pijanice, koji si me tukao samo onda, ako nisam bio dosta velik razbijač i razbojnik! I vi... svi učitelji, koji ste me učili, da nema Boga, nema savjesti, nema vječnog zakona... Gorite tu bez Boga, kojeg ste nijekali... po zakonu pravde, koju ste gazili... mučeni u duši od crva savjesti... zauvijek zabačeni... zauvijek lišeni svijetla i mira."

Dosta je, Emile Sandit! Prestani! Jer me je strah, da ne pobjegnu iz crkve svi, koji to slušaju... Možda mnogi od njih s pravom očekuju takvu osudu i od svoje djece. Možda ipak uviđaju, da su zanemarili najbitnije u životu: *Bogu roditi i uzgojiti mnogo sretne djece*... Neka ih, Emile Sandot, tvoj primjer podsjeti (kad ne može onaj roditelja Male Svetice), na svetu i neodgodivu dužnost roditelja, da jednog dana pred prijestoljem Svemogućega mogu zagrliti svu svoju djecu i njihovo spašeno potomstvo!

40 Obiteljski dani i svečanosti

Rođenje djeteta je prvi veseli i sretni obiteljski dan. To je početak onim mnogim radosnim i ugodnim obiteljskim svečanostima.

Odmah poslije ovoga dana dolazi dan krštenja, o kojem smo govorili u prošlim propovjedima. Tada je vaše dijete postalo član Kristove Crkve, udo mističnog Tijela Kristova i baštinik kraljevstva Božjega. Stoga je i to dan posebne obiteljske radosti.

1. Dan krštenja. — Zapamtite, kršćanski roditelji, da će vaša sreća biti istom onda potpuna, ako vaše dijete ostane uvijek lijepo i božanski okićeno, kao što je to na dan krštenja. Dajte stoga proslavite na posebni način taj divni i uzvišeni dan! Veoma je lijepo, što neki roditelji običavaju povesti ostalu djecu, da prisustvuju krštenju. Nastoj i ti stoga, dragi oče, povesti, a ti, draga majko, poslati svoje starije dijete, da prisustvuje krštenju. Upozorite ga, da je i ono prije nekoliko godina bilo kršteno i postalo dijete Božje. To će na dijete veoma lijepo djelovati i dugo će se toga sjećati. Znaš li, majko, što ćeš toga dana još učiniti? Daj, kada ti donesu dijete iz crkve, skini s njega krsnu košuljicu, spremi je, i čuvaj, a kad ti dijete odraste, često mu je pokaži, i na koncu predaj, neka se sjeti dana, kada mu je svećenik tu košuljicu kao simbol milosti Božje predao riječima: „Primi bijelu haljinu i ponesi je neokaljanu pred sud Gospodina našega Isusa Krista, da imaš život vječni"

Od toga je dana vaše dijete raslo i napredovalo, razvijalo se i duhovno i tjelesno. Bilo je tu mnogo sreće, bilo je tu mnogo veselja i radosti, da, bilo je tu mnogo obiteljskih dana i svečanosti. Zar ne, tko bi ih izbrojio? Tko bi o njima nešto rekao? To se izapravo ni ne može izreći, to se može samo proživjeti... Tko će opisati radost, koju ste proživjeli, kada je vaše dijete izgovorilo prve riječi: tata, mama! O, recite mi, zar nije pjevala vaša duša od veselja?! — Zar nije vaše srce jače kucalo od uzbuđenja, kada ste čuli, da vaše dijete izgovara sveto ime Božje? — Mislim, da ćete se složiti sa mnom, te priznati, da je to bio posebni dan, da, obiteljski dan, svečani dan, koji se ne će tako brzo zaboraviti.

2. Prva sveta Pričest. — Da, zaustavimo se malo i na tom danu, jer je to veseli dan, ne samo vaše djece, nego i vaš, kršćanski roditelji. I pravo je, da se veselite, jer ćete tada imati dobrog i vjernog saveznika u odgoju djece, Prijatelja malenih! Zato k Njemu vodite dijete bez bojazni i ustručavanja. On će vam pomoći, da izvršite djelo odgoja bolje, nego li vi mislite i možete. Promislite, kako kod dobrog odgoja imate moćnoga i jakoga pomagača u svetoj Pričesti. Boga pravoga i živoga. Od toga dana moći ćete uspješnije govoriti svome djetetu: sinko, zlo

ne smijemo činiti, jer ga Isus tjera iz našeg srca. Činit ćemo samo dobro i lijepo, da Ga razveselimo, pa da rado Isus boravi u našem srcu. I znajte, ako Isus ostane u srcu vašeg djeteta kroz cijeli život, onda će vam ono biti sigurna potpora u starosti. Radost i veselje u staračkim poteškoćama. Crkvi će služiti kao dobar član. Bogu će biti na slavu, a sebi na spasenje.

3. Blagdani i spomendani. — Kršćanski roditelji, to su eto zaista neki veseli i radosni obiteljski dani i svečanosti, a ima ih još mnogo, kao: dan sv. Krizme, Božić, Uskrs, Tijelovo, dan mature, ako je dijete pošlo u višu školu, vjenčani djevojački vijenac, dan mlade Mise; ah, imade mnogo, mnogo takvih tihih, slatkih časova obiteljske sreće...

4. Nedjelja. — Danas je nedjelja! A gle, kako je malo kršć. roditelja na sv. Misi, a djece, i ne vidim mnogo. Nedjelju bez sv. Mise ne možemo ni zamisliti, a ipak je tako malo onih, koji je pohađaju. Zar ne, da ste bili sretni, kada ste se skupa s djecom vratili sa svete Mise kući, pa kad su vam djeca pričala, što su lijepo čula u crkvi. Ali, nažalost, to su bili rijetki dani u godini. Možda samo na Božić, Uskrs, i na koji veći blagdan. Zar ste zaboravili, da se svaki dan svake nedjelje Krist žrtvuje za nas na oltaru? Vjerujemo li u to? Ako vjerujemo, zašto Ga ostavljamo, da bude sam, dok se On za nas žrtvuje? Zašto smo tako mlaki? Zašto ne vodite svoju djecu svetoj Misi? Povedite sa sobom već i dijete od četiri godine, pa i mlađe... Proslavite nedjelju zajedničkom Misom, taj obiteljski dan, pa ćete onda biti svi sretni i veseli. Da, bit ćete puni snage i okrepe za cijeli tjedan i moći ćete podnijeti strpljivo sve obiteljske poteškoće i svoju djecu kršćanski odgojiti. Odgojiti ih za prave kršćane, za djecu Božju, za baštinike kraljevstva nebeskog.

5. Posveta obitelji Presvetom Srcu. — Ne mogu, a da ne spomenem, još jedan obiteljski dan. Ne dan, nego velebnu svečanost. Znam, da već pogađate, koji je to dan? To je dan posvete obitelji presvetom Srcu Isusovu. O, gdje ste vi, koji ste svoje obitelji posvetili Presvetom Srcu Isusovu, recite nam, zar niste osjetili pomoć, koja dolazi od tog divnog Srca? Zar niste bili sretni, kad se vaša obitelj predala i stavila pod zaštitu Isusova Srca. — Obiteljska posveta mora prodrijeti u život, ona mora stvoriti jedno stanje, gdje će Evanđelje biti pravilo i—tako reći, duša kuće. Mi trebamo životne zajednice, to jest stalnog zajedničkog života s Isusom, kojega smo primili k sebi. Mi Ga moramo pozvati, da da blagosiva jutra i večeri, naše uspjehe i naše suze, našu djecu. Gospodine, stanuj s nama, kao da si Ti tu kod kuće. Budi naš Kralj, naš Prijatelj, naš Pouzdanik, naš Spasitelj i Učitelj u odgoju naše bezazlene i nevine djece, to mora biti svagdanja molitva kršć. roditelja.

6. Dan smrti. — Možda je i takav dan pomutio harmoniju obiteljske sreće. To nije dan veselja i radosti, reći ćete, to je dan tuge i boli. Da, imate pravo, taj dan nije dan veselja za vas, ali nije ni dan tuge. Nego, što je onda? Evo što! To je dan žalosti, ali ujedno za kršćanske roditelje dan utjehe. Oni su naime svijesni, da nisu sami vlasnici svoje djece, nego Bog. Bog im je dijete dao, pa ima pravo i uzeti ga, kada je to Njegova sveta volja. A na roditeljima je sveta dužnost, da dijete u tom času dadu Bogu, da ga sačuvaju od zla i čista predadu u ruke Svevišnjega. Pa ako su to učinili, onda je pravo, da se tješe mišlju: mi smo izvršili volju Božju.

Kršćanski roditelji! Sada na koncu, kad ste čuli i vidjeli, da je jedina i prava sreća u obiteljskim danima, ako je Krist tamo prisutan, pozovite ga u svoje obiteljsko svetište. Otvorite Mu vrata svojih stanova, jer On istjeran iz parlamenta, istjeran iz sudnica, iz škola, katkada i iz crkava, lutajući naokolo, po cestama i puteljcima, u zapuštenosti i odbačenosti, želi ući u vaš stan i vaš dom. „Otvorite, veli On, Ja sam Isus, Kralj ljubavi“. Siromašni Isus! Siromašni Isus! - rekao je jedan svetac. Imajte milosrđa s Njim. Svjetina Ga ostavlja na Njegovim putevima, ponavljajući poklik: „Ne ćemo, da ovaj vlada nad nama!“

Otvorite Mu svoja vrata i recite Mu: „Udi, Gospodine! Mi hoćemo, da Ti vladaš ovdje!“ Znajte, gdje Isus vlada i boravi, ondje je raj. A znajte i to, kad se bude jednom obiteljski dom pretvorio u raj, onda će brzo ozdraviti i ovaj bolesni svijet.

41. Roditeljski blagoslov djece

Vidi članak „Roditeljski blagoslov“ u *Vjesniku* br. 2. god. 1953. na strani 29-31.

42. Obiteljska molitva

Dvije su vrste obitelji. Kod jednih se mo-

litva cijeni, kod drugih djeca ne uče moliti. A ipak su istinite riječi svetog Alfonza: „Oni, koji se mole, idu u nebo, a oni koji se ne mole idu u pakao". Najveća nesreća suvremenog društva je u tome, što se ne moli. Kad bi se ono počelo moliti, brzo bi se obratilo, počelo činiti pokoru i tako se spasilo. Zato se djeca moraju u obitelji naučiti moliti, jer inače — čemu obitelj? Prvi uvjet života po milosti, primljenog na svetom krštenju, i ujedno prva dužnost svakog kršćanina, je molitva.

Posebno vrijedna obiteljska molitva jest *sveta Krunica*. Pokret obiteljske Krunice je zahvatio cijeli svijet. Na to nas poziva sama Blažena Djevica, na to nas zove sveta Crkva, na to nas pozivaju suvremeni apostoli molenja obiteljske Krunice. Najveći je među njima *O. Peyton*, jednostavni svećenik, ponizni vitez naše Gospe, upravitelj Križarske vojne za obiteljsko molenje svete Krunice. Rođen je u Irskoj, u pokrajini Mayo. U 19. godini prijeđe u Ameriku, gdje je najprije bio vratar u katedrali, pa bogoslov i konačno svećenik.

Za vrijeme bogoslovskih nauka teško oboli i u toj bolesti zazove pomoć Blažene Djevice Marije i obeća, da će u znak zahvalnosti Njoj posvetiti svoj život i upotrijebiti ga zato, da obnovi običaj molenja svete Krunice u 10 milijuna američkih obitelji. Njegova je križarska vojna započela pismom jednom biskupu, a tri sua, koji su bili potrebni za marku, je posudio. Odgovor je bio vrlo povoljan i on započe. Vojna poraste. Putuje i drži po 12 govora dnevno. Dođe na misao, da se preko radija američke obitelji povežu u zajedničko molenje Krunice. Za dan 13. svibnja 1945. dobio je dopuštenje za prvu emisiju. Čudna je stvar, da su dva čovjeka, koji su omogućili tu emisiju, bili: jedan Židov, a drugi protestant. Još čudnije je to, da je za nekoliko dana u isto vrijeme završio rat u Evropi i da je slijedeća nedjelja bila proglašena i danom zahvale za pobjedu. Prvi puta je na radiju predmolio Krunicu otac, koji je pet sinova izgubio u 2. svjetskom ratu, a o. Peyton je tom prilikom izjavio novinarima: „Nije li naš Gospodin imao pet rana?" — I zato o. Peytonu najbolje odgovara ime: „impressario Blažene Gospe."

Papa Pijo XII izdaje 15. IX. 1952. svoju Encikliku *„Ingruentium malorum"*, u kojoj poziva obitelji, da pletu mistične vijence Marijine Krunice. On samo ponavlja i još jednom neposlušnoj djeci iznosi misli svoga Pretšasnika Leona XIII., koji je u svojoj Enciklici: *Laetitiae sanctae*, od 8. rujna 1893. pokazao teške rane modernog društva i obitelji i pokazao, da je Krunica najizvrsniji i najsigurniji lijek protiv njih. Na tim ćemo se mislima zadržati:

Tri su zla, koja polagano izjedaju društveni i obiteljski organizam: pomanjkanje smisla za čedan i radin život, strah od trpljenja i posvemašnje zaboravljanje vječnih dobara. A protiv toga će radosna, žalosna i slavna krunica biti pravi lijek.

1. Pomanjkanje smisla za čedan i radin život. — Zanemarivanje dužnosti i kreposti je prva strašna rana, od koje trpi zajednica i obitelj. A posljedice? — Djeca više ne slušaju svojih roditelja, ne podnose nikakvu disciplinu, ako ona ne ugađa njihovim željicama. Odatle i toliko nezadovoljstvo među različitim klasama ljudi, odatle zavist i mržnja. Odatle kršenje tuđih prava, odatle bune i nemiri. — Što se tu dade učiniti?

Protiv ovog zla, veli Papa, treba potražiti lijek u svetoj Krunici. *Radosna* otajstva treba staviti ljudima pred oči, kao slike i uzore kreposti... Treba promatrati nazaretsku kućicu, kao zemaljsko i nebesko utočište svetosti. Tu se nalaze toliki primjeri za svagdanji život. Kakva li jedinstva i ljubavi na tom ognjištu! Tu vlada jednostavnost i čistoća, savršeni sklad duha, red koji ništa ne pomućuje... Obiteljski život postaje život ljubavi i sreće, a odatle koristi i za obitelj i za cijelu zajednicu.

2. Strah od trpljenja. — Drugo veliko zlo koje muti sreću u obitelji, je strah od trpljenja, nasilno odbijanje svega onoga, što je mučno i što je protivno našim željama. Ljudi ne zamišljaju mir i slobodu kao nagradu onima, koji su ispunili svoju životnu zadaću, i koji nisu dopustili, da ih skrše opasnosti i napori. Zamišljaju si zajednicu, u kojoj ne bi bilo neugodnoga, u kojoj bi imali sva dobra, što ih može pružiti zemlja. To je izvor slabljenju duha, nervozi našeg vremena, slabe borbe protiv životnih nedaća i konačne propasti.

Ako često, i od najranijeg djetinjstva, budu članovi obitelji promatrali otajstva *žalosne* Krunice, osigurat će se i protiv te opasnosti. Katolička vjera ima i danas svoje djece, koja su prožeta tom naukom, koja su spremna na trpljenje, slijedeći Isusov primjer, i podnijeti svaku nepravdu i svako zlo zbog kreposti i zbog vjere. I Pijo XII. spominje upravo te, jer vjeruje, da će Blažena Djevica najnježnije ublažiti i zaliječiti njihove boli, ulijevajući im u dušu nadu u vječnu nagradu.

3. Zaboravljanje vječnih dobara. — Posebno zlo, koje je zahvatilo ljude našeg vremena,

Svi se otimaju za zemaljska prolazna dobra. Ideju o boljoj domovini i o vječnim dobrima — čini se — htjeli bi ne samo izbrisati iz pameti, nego silom uništiti. Badava sveti Pavao govori: „Nemamo ovdje stalnog boravišta, nego težimo za onim, što ćemo jednom posjedovati."

Kao ustuk tome zlu, Papa Leon XIII. stavlja slavnu Krunicu. U tim otajstvima naš se razum susreće s dobrima, koja izmiču našim očima, ali koja — čvrsto vjerujemo — Bog pripravlja onima, koji Ga ljube. Doznajemo, da smrt nije uništenje, koje sve ruši, nego da je ona prelaz u drugi život, i da je nebeski život otvoren svima.

Obiteljska će Krunica biti osim toga i veza, koja će spajati članove obitelji, i kad ne budu svi na okupu. Otac je Peyton u Americi pripovijedao o svojoj obitelji u Irskoj, koja je svaki dan molila Krunicu. Obitelj se, doduše, raspršila, ali je ostala i na okupu, jer molitvene veze ne mogu prekinuti ni vrijeme, ni daleki prostori ni smrt.

Obiteljska će Krunica imati i najljepši plod, koji može imati, a to su: svećenička zvanja Sretna Majka o. Patricka Peytona, zahvaljujući molenju obiteljske Krunice, gledala je desetoro svoje djece, kako se penju na oltar.

O. Peytonu su svi pomagali, kad je trebalo organizovati Krunicu na radiju. I katolici, i protestanti i Židovi. Svi su obećali svoju pomoć, jer je on tražio sve: u ime Božje i u ime Naše Gospe. I raste vojska molitelja svete Krunice! Može li se dogoditi, da i mi, koje zove Blažena Gospa, Sveti Otac, naši Biskupi, naši dobri župnici, u ovoj godini, Njezinoj godini ne postanemo „impressario Blažene Gospe" u vlastitoj kući? — Ne, počinjemo već danas!

Od svećenika radnika do svećenika radničke misije

Treba priznati, da je prestao onaj nejasni nemir, što je vladao među francuskim katolicima s obzirom na svećenike-radnike. Smirili su se najsuprotniji glasovi, koje je presjekao jedan službeni izvještaj. Objavljen je 26. siječnja 1954, a pozvao se na odluke donešene 8 dana ranije sa sastanka biskupa, koji imaju svećenike-radnike u svojim biskupijama. U svim točkama, gdje su katolici mogli biti zabrinuti, zauzeo je taj izvještaj posve jasan stav.

Točno je 10 godina otkako je kardinal *Suhard*, nakon svojih rasprava sa svećenicima Godinom i Danielom, ustanovio parišku misiju i ostvario ono, što su kroz nekoliko godina pokušavali pojedini svećenici na razne načine. Jedna se stranica dakle nedavne povijesti Crkve okreće pred našim očima; stranica na kojoj je usprkos pogrešaka zabilježena sigurna veličina.

Završava se jedan pokus, što ga je velika štampa krivo predstavila kao da je gotovo jedini od takvih, koji je stvorio veliko oduševljenje, što je kroz 10 godina uzbuđivalo čitavu Crkvu u Francuskoj. Još je previše rano, da se ocijene stečeni rezultati i uzme u obzir točna mjera. Jedna je činjenica međutim već očevidna: nitko ne će moći reći, da se nije pokušalo; zatim kad i ne bi imali za rezultat ništa drugo nego da se postavi upitnik, i to bi dostajalo, da se istakne njezina historijska uloga.

Predznaci. — Bit je izvještaja sadržana u onom, gdje se kaže „da u potpunoj suglasnosti s Papom biskupi izjavljuju, da se taj pokus, kako se razvio do današnjeg dana, ne može održati u svom sadašnjem obliku." Tako tešku odluku nisu mogli donijeti pastiri Katoličke Crkve bez duga i teška raspravljanja. Široka je javnost vidjela samo neke vanjske znakove, ali ne će značiti prekršiti tajnu, ako kažemo: da je za biskupe prinuđene zauzeti stanovište — bila potresna i bolna odluka u savjesti. Krajem godine 1951, su se širili uznemireni glasovi o neraspoloženju Rima prema pokušaju francuskih svećenika-radnika. Tokom ljeta 1953. je sveta Kongregacija sjemeništa zabranila Misiji Francuske, da svoje mlade sjemeništarce šalje na staž u tvornice. U isto je vrijeme svojom uobičajenom odvažnošću Njegova Uzoritost kardinal Salieges povikao na uzbunu i pozvao na budnost.

Umalo poslije dolaska novog apostolskog nuncija Njegove Preuzvišenosti Msgra *Marella* saznalo se, da su na sastanku biskupa i teologa proučavali to pitanje. Sredinom studenoga su tri francuska kardinala, Njihove Uzoritosti Feltin, Gerlier i Lienart otišli u Rim i u dugoj audijenciji u Castelgandolfu izložili svetom Ocu stanje problema. Po njihovom je povratku bio objavljen izvještaj, koji je nagovještao, da će se pokušaj nastaviti uz neke točne promjene: svećenici radnici će živjeti u zajednicama ili će biti pripojeni nekoj župi, da bi se njihov svećenički i duhovni život bolje zaštitio, bit će zatim preduzete mjere opreznosti, da izbjegnu sve, što

bi ličilo na političko zalaganje i što bi dovelo do nekojih „nesvijesno opasnih" upliva da se šire.

Nekoliko je dana kasnije Njegova Uzoritost kardinal Feltin izjavio: „Ustanova svećenika-radnika, koja je prošla kroz razdoblje pokusa, približuje se kraju".

Izjave Kardinala Lienarta. — Međutim su se širili glasovi s upornošću, kojoj je očito bilo teško odrediti osnovanost. Vidjelo se, da željene promjene ne će uslijediti bez poteškoća. A s druge strane, da Rim, naročito Sveti Ured želi točnije i strože mjere. Koncem prosinca 1953. je vijest, da su Isusovci povukli sve redovnike-radnike, govorila za potvrdu tih glasina. Međutim je početkom siječnja 1954. spor poprimio značenje, koje još nije imao po intervenciji Njegove Uzoritosti kardinala Lienarta. Znalo se, da je lilski biskup „socijalni" prelat, te da nitko ne misli, da on ne mari za sudbinu radničke klase. On je dakle govorio: „Biti svećenik i biti radnik dvije su funkcije, dva različita životna zanimanja, što ih nije moguće ujediniti u istoj osobi, a da se ne promijeni pojam svećenstva..., Nema nitko prava dirati u svećeništvo onakvo, kakvim ga je Krist osnovao.

Nije dakle više bilo postavljano pitanje *činjenično* ili pitanje mogućih popravaka, nego *načelno*: lilski je kardinal potvrdio nespojivost (ovih dvaju zvanja) i zauzeo diametralno protivan stav onome kardinala Suharda. Nitko više nije sumnjao, da je lilski kardinal biskup govoreći — izravno iznio Papinu misao.

Dva teška pitanja. — O koje se točke, dakle, spotiču kritike s najvišega mjesta? O dvije bitne točke. Ne raspravlja se, da li je osnovan pojam radničkog apostolata, koji je isto tako i bliz i moguć radničkoj klasi. Nisu više u pitanju ni herojske kreposti, koje su pokazali stotine svećenika, što su kroz 10 godina radili u tom obliku apostolata, tako odvažnog i tako teškog. Ali je primijećeno, da se pokušaj sa svećenicima-radnicima sukobio s dvije teške zapreke. U tako teškoj i mučnoj stvarnosti, kao što je bila ona svećenika-radnika, da li mu je uvijek bilo moguće sačuvati svoj duhovni i svećenički život? Da li su svećenici bez reverende imali vremena za molitvu i za svoj brevijar? Nisu li oni stavili na kocku, da budu uvučeni u grozničavu žurbu njihovih dana? Čini se, da je to točka, koja je naročito uznemirivala apostolsku dušu sv. Oca Pija XII. Ako jedan svećenik-radnik izgubi samo malo od svoje svećeničke sposobnosti u pravom smislu, uključujući sebe u radnički posao, zar to nije trgovina budala (onih, koji se daju varati)? U toj stvari možemo uvažiti tvrdnju čojveka, kojemu ne ćemo uskratiti mjerodavnost u ovim teškim pitanjima, starog oca Montuclarda. Govoreći o svećenicima-radnicima, on je napisao: „Opasnost koja se širi — jest potpuna opasnost. To je opasnost, po kojoj (čovjek) sam sebe sve više i više gura u ateizam. Bez postojanog napora u vjernosti i proučavanju, on će dan za danom osjećati, kako kao podmukla prijetnja izčezava njegova vjera."

Očito nitko osim pozvanih biskupa nije mogao znati, koliki i koliki su u stvari podlegli toj opasnosti. Ali ona je postojala.

Jedna je druga opasnost bila također očigledna: Učestvovanje u politici. Nije izgledalo da ona prijeti na čisto doktrinarnom polju: živeći u dodiru s marksizmom i poznavajući sve opasnosti, velika je većina svećenika-radnika naprotiv bila sposobna, da tu izdrži. Međutim opasnost se mogla pojaviti na dva načina. Mnogo više su svećenici-radnici mogli biti u opasnosti zbog žalosne činjenice, da o situaciji stvorenoj u proletarijatu, požele prevrat u poretku, koji im se činio nepravednim, i da budu povučeni na saradnju s onima, koji taj prevrat također žele. S druge, praktične strane — nije im bilo moguće izmaći uključenju u sindikat, pod prijetnjom da budu smatrani kao „žuti"...

Sadržaj izvještaja. — Na te druge opasnosti su biskupi u svojoj odluci od 19. siječnja 1954. htjeli izričito upozoriti. Izvještaj je sasvim jasan. On snažno naglašuje svećenički značaj, koji kod svećenika mora biti na prvom mjestu. „Crkva hoće prije svega sačuvati to, što sačinjava pravu misiju svećenika. Ona hoće dati radničkom svijetu svećenike, koji usred tog svijeta proživljavaju sasvim svećenički život i za njega, t. j. radnika. Dakle: svećenik je određen da prinosi Bogu klanjanje čitavog naroda, prvenstveno po služenju sv. Mise i općem moljenju brevijara, on je kod ljudi također djelitelj Božanskih dobročinstava, kad naučava riječ Božju i dijeli svete Sakramente. No označeno je i jedno drugo pitanje nemira: Crkva strahuje od političke zaraze. To pitanje joj međutim ne izgleda najozbiljnijim, jer mu posvećuje samo dva retka.

Načela su dakle jasno postavljena. Što se tiče načina tumačenja — izvještaj je isto tako jasan. Da svećenici budu što potpuniji i što odaniji svom svećeničkom zadatku Crkva traži od onih, koje šalje u radničku sredinu, da od sada rade samo kroz ograničeno vrijeme. S druge strane traži, da se odreknu svih svjetovnih

zaposlenja, kako bi sačuvali osnovnu orientaciju svoga svećeništva.

U ovaj čas: vjernost. — Otud nema mjesta sumnji o namjerama francuske hierarhije. Ali se samo po sebi razumije, da je pitanje od neposredna značenja i da će se postaviti također u skoroj budućnosti. Prvo pitanje, koje čitaocu pada na pamet, naročito ako nije uvjereni katolik, jest ovo: Kako će reagirati svećenici — radnici? Za katolika, naročito ako je imao priliku upoznati tog ili onoga člana ovih divnih udruženja — odgovor ne pravi nikakve poteškoće. Ovi svećenici velike vjere iznad svega su ljudi Crkve; što više: iako ih odluka pogađa u sred srca, iako im bude strašno odreći se apostolata, koji se izmiješao s njihovim životom — ogromna će se većina među njima, nadamo se, pokoriti.

Jedan je katolički novinar, obično dobro obaviješteni g. Charles Pichon, dao važnu ovavijest (odgovornost prepuštamo njemu): da su biskupi, koji imaju radnike — svećenike u svojim biskupijama, pozvali jednoga po jednoga i ispitali stav, koji misle zauzeti (citiramo prema dnevniku SUD-OUEST) G. Pichon tvrdi, da su samo trojica od sto i tri izjavila, da se ne će pokoriti. S tim u vezi je izjava s potpisima 73 (sedamdeset-trojice) svećenika-radnika uzbudila Rim, hierarhiju i široku javnost, a ražalostila njihove najbolje prijatelje.

Problemi sutrašnjice. — Ali je jasno, da nije dosta samo okončati jedan pokušaj, koji po svom značenju odgovara gorućoj potrebi. Ako je kardinal Suhard dopustio svojim svećenicima poći tim putem, to je stoga, što mu se činilo, da je upravo to sredstvo podesan lijek u tragičnoj situaciji: svećenici su Godin i Daniel istakli (tu situaciju) kad su Francusku označili kao misijsku zemlju. Izvještaj od 26-I-1954 počinje paragrafom, gdje biskupi izjavljuju, da su zabrinuti radi religioznog stanja u radničkoj klasi. Činilo se, da su svećenici — radnici sredstvo, da se razbije pregrada neshvaćanja i neprijateljstva, što tako često razdvaja radništvo od Crkve. Ta pregrada postoji neprestano: tko će je slomiti i kako? U svakom je slučaju postignuto jedno: to treba podvući, jer će neprijatelji Crkve protiv Nje sigurno izrabiti novo riješenje. Ne radi se o tome da Ona t.j. Crkva ne mari za radničku klasu, već da ih prepušta lošim pastirima ateizma i materijalizma.

Potsjećajući na Krista radnika i Sv. Pavla, koji je zaradivao svoj kruh kao tkalac — biskupi su htjeli odati poštovanje dostojanstvu radničkog poziva.

Kako će Crkva pokušati u praksi nadoknaditi svećenike-radnike? Treba priznati, da će ova dva ograničenja nametnuta nedavnom odlukom naročito stegnuti područje djelatnosti budućih misionara među proletarijatom. Rad od samo nekoliko sati dnevno — bit će nužno ili skoro „obrtničkog tipa" i ne će uspostaviti nikakav kontakt s tvorničkim radnicima. Ako odbijanje potpunog vremenskog zaposlenja onemogućuje članstvo u sindikatu — svećenik će, odbijajući sindikat, biti sumnjiv svojim radničkim drugovima. Treba dakle vrlo brzo naći sredstvo, da se ublaže ove dvije poteškoće. Da jasno označe promjenu orientacije — odlučili su biskupi, da se svećenici okupljeni u radničkom apostolatu ne zovu više „svećenici — radnici", već „svećenici radničke misije." Razlika je važna. Prvi naziv pretpostavlja izjednačenje: radnik među radnicima, kao što je sv. Pavao bio Grk među Grcima, Židov među Židovima. Koje će se značenje dati izrazu radnička misija? Znači li to, da će svećenici biti poslani među proletarijat kao misionari kod pogana, Afrike i Dalekog Sjevera? Da li se radi o posebnim duhovnicima novoga tipa? Ili ćemo im dati još veću važnost kao onoj družbi „Male Isusove braće", koja po razmatranju želi radničkoj klasi donijeti naročito nazočnost ljubavi i bratstva?

Jedno je sigurno: mi gledamo, kako Francuska hierarhija poklanja najveću pažnju laičkim apostolskim društvima u svim društvima u svim pokretima ovisnim o Katoličkoj Akciji, koja nastoji prožeti novim kršćanstvom poganske mase. A u prvom redu u katoličkoj radničkoj akciji, ustanovljenoj pred 3 godine razvitku slavne J.O.C. Dobro kaže tko navješta, da će iza pojave svećenika radnika slijediti pojava A.C.O. („Action catholique Ouvriere".)

Crkva Majka.— Iskreno govoreći ovi su događaji bili za mnoge francuske katolike teško iskušenje. Mogu se smatrati kao jedna kriza nužnog čišćenja, otkud je Crkva vrlo često tokom svoje povijesti izlazila jača i sigurnija za svoju zadaću. Obični se vjernici razumljivo imaju čuvati od tumačenja, a još više od pretresanja odluke, što su je donijeli oni, koje je Bog odabrao da upravljaju Njegovom Crkvom i njihovim dušama. Biti katolik, to znači biti potpuno i posvema podložan Majci Crkvi bez suzdržavanja, bez prikrivene misli. Nekoliko biskupa, i to ne neznanih (kardinal Lienart, Msgr. Richaud, Msgr. Chappoulie) upozorilo je katolike na napast nezadovoljnog kritiziranja. Jedan ga je od njih označio kao neku vrstu protestantizma. I osim toga: zar nije za katolika najsigurnije umirenje, kad znade, da su

nedavne odluke *izravno* u vezi s voljom izvanrednog čovjeka, koji kao Namjesnik Kristov na zemlji govori u Njegovo ime? U njegovu apostolsku požrtvovnost za sirotinjom, za malenima, za radnicima—ne može nitko posumnjati.

S te stranice, koja ispada da se druge otvore—ostat će za katolike divna pouka. Bili su ljudi uzvišena samoprijegora ti svećenici, koji su se posve žrtvovali. Krv Michela Favreau-a svećenika—radnika prikazana Bogu za spas radničke klase, nije prolivena uzalud. S druge strane suvremeno iskušenje njihove plemenosti—bit će također sutra od uspjeha. Ljudi se mogu varati i u najboljim metodama za službu Bogu i Njegovoj Crkvi, ali se Bog ne vara u nakanama. („Ecclesia“ br. 60 — mars 1954.)

Duhovni život

Razgovori s Učiteljem

Sveti Otac, nabrajajući pobožnosti, koje mora obavljati svećenik, spominje u svojoj „Poruci svećenstvu“ i dnevni pohod Presvetomu. On doslovno veli: „Svećenik neka se uputi pred svetohranište, prije nego zaključi svoj dnevni rad i ondje neka se neko vrijeme zadrži u klanjanju Isusu u Njegovu Sakramentu ljubavi, da bi nadoknadio nezahvalnost mnogih, prema tako velikom otajstvu, da se sve više uspaljuju ljubavlju prema Bogu, da bi na neki način i za vrijeme noćnog počinka, koji potsjeća na smrtnu šutnju, bio u blizini Isusova srca“ (Poruka, str. 15.).

Budući da svećenici više traže, da im se pokaže *način*, kako će pohode obavljati, nego li samo naglašavanje *potrebe* pohoda, smatramo, da će dobro poslužiti metode, kako ih opisuje abbé G. Courtois u svojoj brošurici: *Pour converser avec le Maître.*

1. metoda:

Plodonosni odmor

„Najbolja je molitva, u kojoj ima najviše ljubavi!“

(Charles de Foucauld)

Promatrajte vrijeme, kojim raspolažete kao vrijeme plodonosnog odmora, kad se susrećete s Gospodinom.

To je susret dvaju pogleda, dvaju srdaca, dviju želja.

a) Susret dvaju pogleda.

Mislite na to, da je On tu, da vas gleda, da vas vidi... Ostanite tu, ne govoreći ništa, da i vi Njega gledate, koliko je moguće dulje, toliko da se ne umorite, onako kao što je onaj seljak iz Arsa svoju molitvu izrazio riječima: „Ja gledam Njega i On gleda mene!“

Unesimo u taj nutarnji pogled sve one osjećaje, koji nam dođu na pamet: svoju vjeru... svoj poklon... svoju zahvalnost... svoje kajanje... svoje pouzdanje...

b) Susret dvaju srdaca:

Kažu za svetu Malu Tereziju, da je odgovorila, kad su je pitali, što je govorila dragomu Bogu za vrijeme svoje molitve: „Nisam Mu ništa govorila, ja Ga ljubim!“

I vi isto, bez riječi, mislite, da vas On ljubi, kao što On može ljubiti i za uzvrat pokušajte, koliko vam je samo moguće, da i vi pokažete svoju ljubav prema Njemu. To će biti u početku malo plašljivo, ali kasnije, uz pomoć Njegove milosti, postajat će sve iskrenije, sve dublje i sve intenzivnije.

Znajte dobro, da ništa u nama ne izmiče Njegovim očima, i da Mu posebno godi naša iskrenost i naši nutarnji osjećaji.

c) Susret dviju želja:

Sad Ga zamolite sve što vam treba za vas za Crkvu, za Njega Samoga. Ako nemate nikakvih posebnih ideja, onda molite polagano Očenaš, zaustavljajući se nekoliko sekundi iza svake prošnje.

Zatim, i to nipošto nije nevažno u tom razgovoru, zamolite Ga, da vam nadahne misao, što On želi od vas u ovom času. Ako ne vidite, postavite Mu polagano pitanje, kao što Mu je, postavio sveti Pavao na putu u Damask: „Gospodine, što želiš da činim? — Gospodine, što očekuješ od mene? — Gospodine, što bih mogao učiniti, da Te razveselim?“ Bilo bi veoma čudno, da vam kakva ideja ne padne na pamet.

Pri koncu zamolite Bl. Djevicu, da vam pomogne ostvariti ono, što Njezin Sin od vas očekuje i vratite se s pouzdanjem drugom poslu.

2. metoda:

Getsemani

„I napade ga smrtna tjeskoba, i molio se još usrdnije“

(Luc 22, 44).

Ova metoda zgodno dolazi, kad je čovjek

umoran, kad nema volje za molitvu, kad nema nikakvih ideja.

Sjetite se onoga, što pripovijeda Evanđelje za Isusovu molitvu u Maslinskom vrtu: „I napade ga smrtna muka i molio se još usrdnije, ponavljajući iste riječi“. Ponavljao je svoju molitvu i produljivao, (mjesto da je skraćuje, kako mi često dolazimo u napast da uradimo), moleći uvijek isto: „Oče, ako je moguće, neka me mimoiđe ovaj kalež, ali ne kako ja hoću, nego kako ti!“

Ništa nije jednostavnije od te metode. Da se njome možete uvijek poslužiti, imajte stalno sa sobom, u kakvom malom notezu, jedan niz nakana, koje vam leže na srcu ili ako više volite: jedan niz strelovitih molitava, koje odgovaraju pravim raspoloženjima vaše duše i željama, koje osjećate, a koje se odnose na slavu Božju, na dobro svete Crkve, ili na sreću svih onih, koji su vam dragi.

Da bismo načinili taj osobni niz nakana, možemo se poslužiti rečenicama Svetoga Pisma: „Gospodine, vjerujem, umnoži moju vjeru, pomozi mojoj nevjeri“; — „Gospodine ti koji sve znaš, znaš da te ljubim“; „Gospodine, ako hoćeš, mož-š me ozdraviti“; nadalje različite riječi iz Očenaša, ili molitve uzete iz Psalama i Liturgije ili konačno kakve formule, koje sam sam sastavio i koje zaista odgovaraju potrebama moje duše.

Sasvim je slobodno unijeti u listinu i nakane naravnoga reda, kao što su zdravlje, uspjeh u planovima, uspjeh u pothvatima itd. Božanski se Spasitelj zanima svim stvarima, koje se odnose na nas. U Očenašu traži od nas, da molimo za svagdanji kruh. Za njega ne pretstavlja veću poteškoću dati više, nego li manje. Prema našem pouzdanju će ovisiti efektivna mjera Njegove moći prema nama.

Ne dopustite, da vas zavede ludi prigovor: Bog znade, što meni treba, čemu precizirati svoje nakane?

Istina, Gospodin znade sve bolje od nas, ali On znade, da je spasonosno, da bismo se očuvali u poniznosti, i da nas potakne na molitvu, da mi vodimo računa o svojim potrebama, i zato On traži, da ulazimo sami u detalje.

Bitno je, da imamo pouzdanje, da On među našim eljama bira one, koje se slažu s planom njegove ljubavi prema nama.

Jedno je sigurno, da nam ni jedna molba ne ostaje neuslišana, gledajući stvari, kako ih On gleda. I On očekuje našu molitvu, da nam dadne, ono što nam najbolje odgovara.

Kucajte i otvorit će vam se! — Tražite i primit ćete.

Nakon što ste Mu se poklonili i ponizili se pred njim, izaberite nekoliko od tih nakana, i ponovite ih polagano deset do dvadeset puta. Ali pazite, ne radi se ovdje o tome, da se pretvorite u mlin za molitvu, niti da postignete rekord u brzini, kao neke osobe, što se zadišn moleći litanije ili Krunicu. Pazite na ono, što naš Spasitelj naziva: *„multiloquium — brbljanje“*.

*

Evo, kako treba činiti:

Izrazite jasno, tiho, u dubini duše, rečenicu, koju ste izabrali, obraćajući se Božanskom Spasitelju. Zatim načinite odmor od jedne do dvije minute, sabirajući svoju volju na onu nakanu, koju ste izrazili i ne govoreći ništa, pokušajte izraziti i osjetiti intenzitet svoje želje. Ono što daje vrijednost, nije sam broj riječi, nego snaga našeg nutarnjeg vapaja. Vaše molitve često nisu uslišane, jer nisu dovoljno „silovite“. I silnici ga grabe.

Zatim treba iznova izraziti istu rečenicu i tako redom. Da bismo unijeli malo promjene, mogli bismo je izgovoriti drugi put zajedno s Blaženom Gospom, treći put s Anđelom Čuvarom, ili s kojim Svecem, koji vam je drag, u sjedinjenju nadalje sa svima onima, koji mole u isto vrijeme, kao i ja na zemlji, ili u ime svih onih, koji se ne mole.

Kad mislite, da ste jednu misao dovoljno izrazili dragom Bogu, uzmite drugu! Ali posebno pazite, da stvar ne komplicirate niti multiplicirate.

Završite, kao i Božanski Spasitelj u Getsemaniju ili na Križu, činom predanja u volju Očevu i potpunog predanja u Njegove ruke: Oče, ne moja, nego Tvoja neka bude volja!... U Tvoje ruke predajem svoj razum i sve, što jesam. — Amen.

3. metoda:

Evanđeoske izreke

„Kad čovjek sjedi uz Isusove noge, posve je blizu Njegova Srca“

(o. Lacordaire).

Sigurno imate Evanđelje. Ne jednostavne ulomke, kao u Misalu, nego cijelo Evanđelje po Mateju, Marku, Luki i Ivanu.

Načinite si, hao kakvu antologiju ili ako više volite „Izbor“ za osobnu upotrebu iz Evanđeoskih izreka, a osobito misli Našeg Božanskog Spasitelja, koje vam se više sviđaju.

I tada evo, kako možemo nastupiti:

Nakon što si pretstavite Božanskog Spasitelja, koji vam upravlja tu rečenicu, i to nije samo neka fiktivna imaginacija. jer je On znao da ću ja jednoga dana pribilježiti baš tu rečenicu i On je u nju unio i sakrio jedan posebni smisao za mene. Zamolite Ga, da vam dadne, da shvatite i ponavljajte tu rečenicu više puta, cijedite je, da iscijedite iz nje sav slatki sok.

Možda će te jednostavne riječi biti polazna točka za kakav srdačni razgovor. Tada ne tražite dalje, nego se dajte posve jednostavno na taj nutarnji razgovor, koji olakšava mistični zagrljaj

duše s Bogom, ili međusobnim davanjem se stvara u nama dublja impregnacija Božanskim krepostima.

A ako je ta rečenica brzo iscrpljena i ako vam ona danas ne govori ništa, uzmite drugu, zatim treću... Vi ćete iz njih izvući barem strelovitu molitvicu i plodnu odluku.

*

U svakom slučaju nikad ne gubimo vrijeme „gnječenjem“ Evanđelja. Pa i onda, kad na samom poslu ne izvučemo ništa, kasnije, u poslu, u času borbe ili trpljenja, opažamo, da su Isusove misli prodrle u našu srž.

Isto bismo tako mogli raditi s Poslanicama sv. Pavla, Psalmima, tekstovima iz Misala.

4. metoda:

Liturgijska vremena

„Misteriji Isusovog zemaljskog života su se odigrali, ali njihova krepost ostaje i milost, koju iz njih crpimo, djeluje uvijek.

Ako je prestalo vrijeme zasluživanja za Njega, vrijeme priopćivanja njegovih plodova i zasluga traje i nastavit će se, dok se ne spasi posljednji izabranik“.

(Dom. Marmion).

Princip ove metode je u ovom: svako liturg. vrijeme nosi posebnu milost, koju primamo u tolikoj meri, u kolikoj uđemo u duh odnosnog vremena.

Pa doista, liturgijska vremena od Adventa do Duhova odgovaraju različitim periodama zemaljskog Spasiteljevog života, koji nije prestajao zasluživati za nas različite oblike milosti, koje bi nam mogle trebati.

Francuska škola 17. stoljeća je mnogo naglašavala to neprestano bogatstvo, koje nažalost još i danas mnoge kršćanske duše slabo iskorišćuju. „Te su se tajne, veli kardinal Berulle, (to jest prizori iz života Isusova, bogati skrivenim milostima) odigrale što se tiče njihova odvijanja, ali one i sada traju obzirom na krepost i ovisi o svakom od nas, da se ostvare i u nama“.

*

Evo, kako ćemo to obaviti:

Nalazimo li se, na primjer, u Božićnom vremenu, koje je posvećeno Djetinjstvu Isusa Krista, možemo pokušati u sebe upiti sve one radiacije, koje izbijaju iz kreposti Djeteta Isusa, slijedećom formulom: Poniznosti Isusova, dođi u mene i prožmi me! Ta se formula ponavlja više puta, a između pojedinih ponavljanja ostavimo toliko vremena, da nas prožmu zrake te Božanske kreposti.

Zatim: Dobroto Djeteta Isusa... Moći Djeteta Isusa... Milino Djeteta Isusa... Duše molitve Djeteta Isusa... Duše prikazanja Djejeta Isusa... Duše žrtve... Duše poslušnosti... Duše sinovske ljubavi prema Mariji i Josipu... itd, dođi u me i prožmi me...

*

To je vrlo jednostavna,ali veoma plodna metoda. A napose, ako ona odgovara liturgijskom crkvenom vremenu, ona nam koristi svom snagom službene molitve Zaručnice Kristove, da čovječanstvu donese posebne milosti tog, kako bismo ga mogli nazvati, „posebnog vremena“

(Nastavit će se)

VIJESTI

Encikl. DE VIRGINITATE izašla je i kao posebna brošura. Naručuje se kod Biskupskog ordinarijata u Đakovu. Cijena po komadu Dinara 50.— Poštanski se troškovi plaćaju posebno.

Akademski svijet prijateljski usmjeren prema Crkvi. — U jednoj izjavi, što ju je u Tajpehu dao Yang Mu-The, profesor na državnom univerzitetu, zastupniku rimske agencije Fides, kaže se, da u akademskom svijetu Formoze nitko više ne smatra, da prijelaz na katoličku vjeru znači usvajanje strane zapadnjačke religije. Nekada je ta predrasuda bila ozbiljna smetnja naobraženim kineskim krugovima za širenje svete vjere.

Naobraženi, ili socijalno bolje stojeći čovjek, ne smatra ponižavajućim ili socijalno otežavajućim usvajanje katolicizma. Naprotiv, vlada uvjerenje, da konverzija znači moralni i socijalni uspon.

Profesor Yang Mu-The studirao je svojevremeno u Italiji i Francuskoj, a po povratku u domovinu istakao se u organiziranju Katoličke Akcije u biskupiji Hankov. Sada je profesor za sociologiju i za povijest. Da se još i danas zauzima za Katoličku Akciju, svjedoči činjenica, da je prije kratkog vremena doveo nekom svećeniku u Tajpehu grupu od 70 profesora i studenata lijepo spremljenih za sveto krštenje.

Yang Mu-The je upozorio zastupnika spomenute agencije na ispravke, koje je prije kratkog vremena državna vlast sprovela u školskim knjigama za kinesku i stranu povijest. Dosad je kršćanstvo u tim knjigama bilo prikazano pod protestantskom prizmom, dok su sadašnji udžbenici pravedni prema katoličkoj Crkvi.

Vlasništvo i naklada Biskupskog Ordinarijata u Đakovu — Glavni i odgovorni urednik: Dr Zvonimir Marković — Uredništvo i uprava Đakovo, Strosmayerov trg 6. — Pretplata godišnje 400.— Din. — Broj čekovnog računa 573-T-83 — Tisak Grafičko preduzeće „Jovan Popović“, Beograd, Albanska 17